СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 82. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 28-го квітня 1944. No. 82 — NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, April 28, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

АРМІЯ ЗАНЯЛА ПІДПРИЄМСТВО МОНТҐОМЕРІ ВОРДА

ШІКАҐО. — З наказу президента Рузвелта армія забрала в посідання федерального уряду триста-міліоновий бизнес Монтґомері Ворд енд Компані. Є це корпорація, що висилає закупи на замовлення поштою, а її філії розміщені в різних містах Злучених Держав. Коли предсідник корпорації Сувел Л. Евері вислав телеґраму до президента з заявою, що президент не має права перебирати приватні підприємства під управу держави, ґенеральний прокуратор, Френсис Бидл, і секретар торговлі, Джесі Джовнс, вислали своїх представників, щоб вони перебрали головний будинок разом із бюрами підприємства під опіку федерального уряду. Предсідник підприємства заявив, що не уступить, хіба, що його викинуть силою. Після наради висланників з Вашинґтону з місцевими представниками влади прибула компанія війська з табору Кемп Скокі вантажними автами і ввійшла до будинку. Водночас представники федерального уряду, а саме: підсекретар торговлі, Вейн С. Тейлор, і асистент ґенерального прокуратора, Юґо Карусі, ввійшли до бюра Сувела Л. Евері, повідомляючи його, що будинок обсаджений військом. Евері заявив: „Значить мене викидають" і по цих словах вийшов з адміністраційного будинку та відїхав домів в товаристві капітана поліції, серед ворожих окликів членів юнії, які зібралися перед будинком.

ДЮІ ПЕРЕМОЖЦЕМ У ПЕНСИЛВЕНІЇ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — При правиборах у стейті Пенсилвенія виборці Републиканської Партії самі дописували імя нюйорського ґубернатора Томеса Ф. Дюї на бальотах тому, що його імени не було в друкованім списку. При обрахунку показалося, що Дюї дістав найбільше голосів і має за собою 70 делеґатів, що будуть голосувати за поставлення його кандидатури на републиканській конвенції в Шікаґу в липню. На другому місці вийшли прихильники ґенерала МекАртура, а на третому републиканські виборці самі поставили прихильників президента Рузвелта. З правиборців Демократичної Партії вийшли самі прихильники Рузвелта.

ЗНИЖЕНО ПАЙКИ НА МАСЛО.

ВАШИНҐТОН. — Зогляду на те, що на ринку появилася велика кількість масла, Бюро Адміністрації Цін знизило число пайкових точок при закупні масла з 16 на 12. Зате прийшла зміна на пайки мяса, бо пайки на деякі роди мяса будуть підвищені, а на деякі знижені.

УТОТОЖНЮЄ СВОБІДНУ АМЕРИКУ ІЗ СВОБОДОЮ ПРЕСИ.

НЮ ЙОРК. — На конвенції 700 видавців американських ґазет промовив голова їхньої орґанізації Линвуд І. Нойес. Він ствердив, що свобода Америки і свобода преси є у відношенню взаємнозалежности. При цім він візвав усіх членів Американського Товариства ВидавцівҐазет, щоб вони все мали на увазі, що вони, як видавці свобідних газет, є теж сторожами наших конституційних свобід. При цій нагоді Нойес заторкнув справу цензури і заявив, що цензура не повинна бути вживана для політичних цілей, всеодно, чи вкраю чи заграницею, або на те, щоб покривати промахи чи непорадність, але на те, щоб стримувати такі новинки, які можуть помагати ворогам.

ЗА ЄДИНУ КОМАНДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ.

ВАШИНҐТОН. — На переслуханню в Комітеті для Повоєнної Військової Політики палати репрезентантів промовляв начальник службових сил армії лютенант ґенерал Бреґон Б. Сомервел. Він заявився за злуку всіх воєнних сил Америки в одну цілість, а саме армії, фльоти й повітряних сил. На запит, коли це має статися, сказав Сомервер: „Ще тепер, упродовж війни". Як взірець, що така реорґанізація не пошкодить нашій перемозі пригадав Сомервел, що реорґанізація американської армії була переведена в самих початках війни.

ЧАС ВИДУЖАННЯ ВОЯКА СКОРОЧЕНИЙ.

НЮ ЙОРК. — [illegible]овітня війна принесла теж зміну поняття про видужа[illegible]ня вояка, як це виказав голова Програми Воєнної Реконвалесенції полковник Ґаверд Роск на зібранню Краєвої Конференції для Придатности вчасі Війни й Миру. Значіння його заяви можна зрозуміти з таких його слів: „Вже в 48 годин після операції пересічний вояк-пацієнт вправляється в легких фізичних рухах. Для нас тепер це виглядає смішно, щоб тримати раненого вояка на ліжку вчасі, коли він покалічений лише в одному місці, а ціле тіло здорове, мусить ослаблюватися через брак руху." Внаслідок такого поступу в медичнім трактуванню скорочено час видужання майже до половини.

Польський священик дістав дозвіл їхати до Советів

ВАШИНҐТОН. — Виявляється, що Советська Росія запросила до себе на відвідини першого римо-католицького священика від 1934. р. Ним є парох польської римо-католицької церкви Пречистої Діви в Спринґфілд, Масс., о. Станислав Орлеманьскі. Разом з ним запрошено теж уроженця Польщі, професора шікаґовського університету, Оскара Лянґе, який давніше був професором в Кракові. Цю поїздку звязують з плянами Советів відносно Польщі. О. Орлеманьскі дістав пашпорт і виїхав літаком мабуть 21. квітня, а професор Лянґе вже є в Советах, як про це звідомляє советська аґенція Тасс і він відвідує тамошну польську армію, щоб довідатися про її склад і її цілі.

Серед диплиоматів поїздка цих обох людей викликала різнородні запити, одначе кожен жде на відповідь після повороту обох в наступному місяцю. В департаменті стейту кажуть, що американський уряд не знає нічого про цілі їхньої поїздки, що вони поїхали як приватні одиниці без жадного дипльоматичного становища і що пашпорт видано на бажання заприязненої держави. — Оба подорожні знані були із своєї недавної діяльности серед поляків, прихильної політиці советського уряду.

ПРИМАС АНҐЛІЇ ПРО ВІДРОДЖЕННЯ РЕЛІҐІЇ В СОВЄТАХ

НЮ ЙОРК. — Перебуваючий у Злучених Державах англійський архієпископ Йорку і примас Анґлії, Кирило Фостер Ґарбет, промовляв на обіді, виданім в його честь в готелю Валдорф Асторія. Про религію він сказав, що в Анґлії приходять уже до зрозуміння, що религія має теж і суспільне завдання, а не лише духове. Крім цього, на його думку, банкротує теж давне наукове матеріялістичне поняття, бо жадна держава не може жити самим хлібом. Тому, що архієпископ Ґарбет був недавно в Росії, він виявив свої помічення про церковні відносини в Советах. Він сказав, що „Православна Церква в Росії має більше свободи ніж мала колинебудь за царів" і що там тепер „є без сумніву відродження реліґії". Потім ще додав: „Чи нам це подобається, чи ні, Росія буде грати велику ролю в будучности людства. Колиб її ізолювати, вона може робити великі клопоти. З огляду на майбутній мир серед цілого людства, Злучені Держави й Англія мусять співділати з Росією у розбудові нового й ліпшого ладу для людства".

Аліянти далі напирають на Швецію

ЛОНДОН. — Американський і британський уряд попросили шведський уряд ще раз розважити аліянтську просьбу зменшити свої експорти складових частин літаків до Німеччини.

Еспанія дає аліянтам пізнати, що вона готова обмежити свої експорти фолфраму до Німеччини на знак, що вона справді щиро думає обмежувати діяльність німецьких аґентів в границях Еспанії й еспанських кольоній. Генерал Франко навіть заявив, що як тільки у цій справі почалися переговори, він перервав вивіз до Німеччини цього матеріялу, сущно потрібного для гартування стали.

БРИТАНІЯ НЕ ДУМАЄ ВІДСТУПАТИ ТЕРИТОРІЮ АМЕРИЦІ

ЛОНДОН. — Премієр Чорчил заявив у парляменті, що тепер нема найменшої квестії про відступлення Злученим Державам якоїнебудь британської території, що її виарендовано в вересні 1940 року під американські бази в заміну за 50 американських нищителів.

Чорчил зробив цю заяву в відповідь на запит Ріса Дейвиса, посла з британської Партії Праці, котрий звертав урядови увагу на аґітацію в Америці в цьому напрямі.

В угоді з 1940 року виразно сказано, що аренда баз ще не означає зміни суверенности.

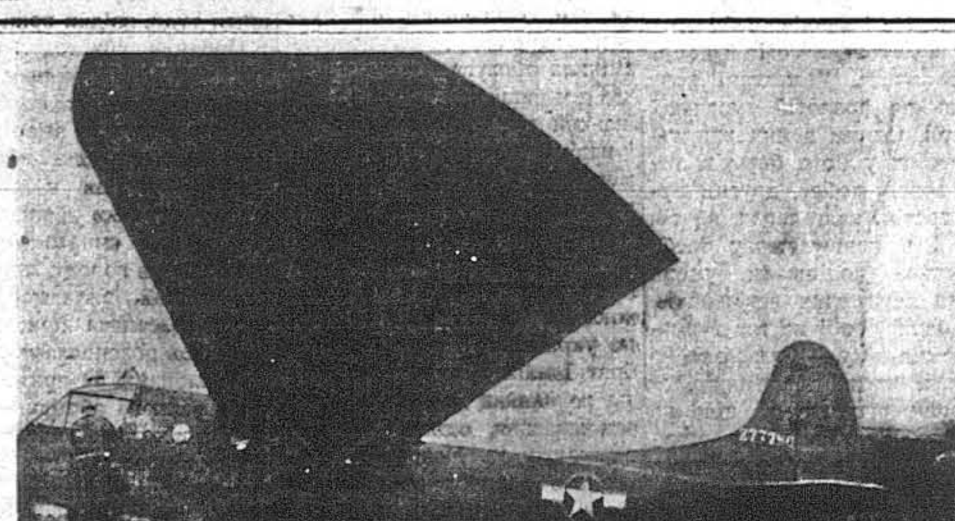
ЗРІСТ САБОТАЖІВ У НІМЕЧЧИНІ

ЛОНДОН. — Вміру того як наближається година аліянтської інвазії Европи, в Европі зростають признаки невдоволення европейського населення з німецького панування. Навіть у німецьких фабриках слідно зріст саботажів. Зросли вони останніми часами до того, що „чужинецька армія" в Німеччині видає правильні рапорти про свою діяльність. Чужинці, що працюють у німецьких фабриках, стають щораз відважніші та придумують усякі хитрі способи саботажів, так, що німецькі заряди й робітники не можуть на це найти протимір.

Дуже звичайним способом саботажу є відчитати зле розміри куль, які виробляється в фабриці. Можна собі легко уявити, яке значіння має це для війни, коли з фабрики вийде куля, хочби на одну десяту міліметра менша від дула. Спеціялістами в таких помилках мають бути французами. Російські робітники придумали іншу штуку: вміють вони зайти до фабрики з шихтою робітників, що стає на роботу, і зараз вийти другим виходом зо шихтою, що покинула роботу.

БРИТІЙСЬКІ КЛОПОТИ З ПОЛЬСЬКИМ АНТИСЕМІТИЗМОМ ЩЕ НЕ ПОКІНЧЕНІ

ЛОНДОН. — Британський уряд знову допитували посли за польський антисемітизм у польській армії в Анґлії. Цим разом на запити відповідав заграничний міністер Іден. Говорив він, що це є дуже делікатна й трудна справа, головно з огляду на наближаючуся аліянтську інвазію Европи. Він казав, що він говорив у тій справі з польським премієром Міколайчиком.

ТИХА ВОЄННА ПТИЦЯ. — Найновіший „ґлайдер" (безмоторовий літак) американської армії, що має відограти важну ролю в інвазії західної Европи, має великі крила, немовби лилика, піднесені високо вгору. Такий „ґлайдер" може унести 15 вояків у повнім риштунку. Сцену знято десь у Британії.

ВАЖНІ ПОСТУПИ АЛІЯНТІВ НА ПАЦИФІКУ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА НОВІЙ ҐВІНЕЇ. — Американські війська, що недавно тому добули Голяндію, на Новій Ґвінеї, зробили японцям кілька несподіванок. Вони посунулися вглиб краю до берега озера Сентані, обійшли японців та, покористовуючися тим самим риштунком, що його вживали при висіданню на остров, доперли до Нефару. Звідси посунулися на захід і заняли два японські летунські майдани: Сайклопс та Сентані. Тимчасом відділи, що були висаджені в заливі Танагмері, дійшли до летнища Голяндії.

В атаці на японське летнище Камірі здовж заливу Ґілвинку, 400 миль від Голяндії, знищено двацять японських літаків, стоячих на землі.

Коло 400 миль на полудне від Голяндії австралійці, посуваючися з полудня долиною Раму, заняли Маданґ й його летнище.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ОСТРОВИ КУРІЛІ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американські літаки вдарили в понеділок уночі по висунених далеко на північ японських островах Курілі. Операції перевели літаки американської воєнної фльоти. Бомбардовано острови Парамуширу, Шімушу та Мацуву.

Одночасно літаки американської фльоти бомбардували атол Трук.

На 5 апонських форпостів американці скинули 35 тон вибухових матеріялів. Замітно, що японські летуни не виходили на бій.

ЗБОМБАРДУВАЛИ ЦЕНТР ЛЕТНИЧОГО ПРОМИСЛУ РАЙХУ.

ЛОНДОН. — Велика фльота великих американських бомбовиків ударила по Бравншвайґу, важному залізничому вузлі та німецькому осередку продукції воєнних літаків, що лежить усего 110 миль на захід від Берліна.

Так проти цеї виправи, як і проти інших виправ, що йшли одночасно, німецькі летуни не вилітали на бій. Всі великі літаки вернулися з цеї виправи, котру аліянтська команда вважає незвичайно важною.

У нічній виправі британські бомбовики вдарили на Есен, центр німецької залізної промисловости. Вони бомбардували теж Кельн (Кольонію).

БРИТІЙСЬКІ Й РОСІЙСЬКІ ЛІТАКИ БЮТЬ ПО НІМЕЦЬКИХ ТРАНСПОРТАХ НА ПІВНОЧІ.

ЛОНДОН. — Британські й російські летуни перевели низку удачних рейдів проти німецьких транспортів коло північної Норвеґії.

Летуни британської воєнної фльоти вдарили по великім німецькім конвою коло північної Норвеґії й поцілили в ньому пять кораблів. Російський комунікат подав, що кілька днів тому російські летуни заскочили більшу ґрупу німецьких кораблів на морю Беренца та затопили чотири кораблі, разом містоти 20,000 тон.

НІМЦІ ШЛЮТЬ ПОСИЛЕННЯ ДО ДАНІЇ.

СТОКГОЛЬМ. — Німеччина шле різними дорогами посилення в Данію, видно сподіваючися з того боку аліянтської інвазії. Між іншими багато вояків привозять літаки.

Ці рухи німецьких військ вказують, що закриття границь Данії були тільки частинно викликане бажанням німців здушити сабожний рух данського населення.

ЗАТОПЛЕНО НІМЕЦЬКИЙ НИЩИТЕЛЬ НА КАНАЛІ

ЛОНДОН. — Британські й канадійські воєнні кораблі затопили на Каналі один німецький нищитель, що плив у патрулі 4 кораблів, що мала видно на цілі слідити за аліянтською інвазією. Три інші кораблі відай були поважно ушкоджені.

БІЙ ЗА СЕВАСТОПОЛЬ В ОСТАННІЙ СТАДІЇ.

ЛОНДОН.—Російські літаки завдали важкі втрати німецьким транспортам, що вивозять війська зо Севастополя, російської твердині на Криму. За добу затоплено 5 німецьких і румунських кораблів, повних війська.

Великі бої йдуть тепер в околиці Кишенева, на Басарабщині.

Ще далі на північ важкі бої йдуть коло Станиславова. Комунікат червоної армії доносить про добуття червоною армією важного горба на південний схід від цього міста..

НОВА ЧЕСЬКОСЛОВАЦЬКА БРИГАДА.

МОСКВА. — У приявности чеськословацького амбасадора й кількох послів чеського парляменту в Празі відбулося тут врочисте доручення прапорів новій чеськословацькій бриґаді, що буде воювати з червоною армією проти німців.

Нова формація складається по більшій части зо словаків, котрі колись належали до німецьких частин, але масово з неї здезертирували.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖДЕМО ПРАВДИ

Закид про переслідування українців у польській армії в Британії стрінула польська преса в Америці на старий польський спосіб. У тому,, що закиди появилися в московській „Правді", польські ґазети добачили доказ, звідки виходять закиди польського антисемітизму. Виходило би, що й закиди антисемітизму поляків і закиди протиукраїнства поляків це все протипольська інтриґа, придумана в Росії й кермована з Москви. Цим вона немовби справу вже вирішила так, геймби з того, що польський антисемітизм й антиукраїнство робить добру прислугу Москві, виходило би вже, що в поляків ні одного ні другого не має. Це арґумент такий, якби хтось доказував, що закид піянства був неслушний, бож прецінь піятика шкодить.

Збирається польська преса стрінути закид антисемітизму й антиукраїнства теж у старий польський спосіб. Звичайно в відповідь на ці закиди польські ґазети в Америці пишуть передовиці з такими провідними думками: В Америці є свобода відповісти на ці закиди. Тому в Америці треба виповісти війну цим закидам полякам. Треба зараз проти офензиви московської пропаґанди в Америці поставити польську дефензиву. „Треба пригвоздити брехні проти поляків!" закінчує один великий часопис свою статтю в цій справі, підсуваючи, що всі закиди неправда.

Проти вияснення справи ніхто за виїмком самих брехунів не може нічого мати. Одначе вияснення мусить бути справді розкриттям правди. Якщо в імя правди мається підняти брехню, то такого вияснення ніяка людина, що шанує правду, не привитає.

Отже в справі закидів протиукраїнства поляків порадно було би, щоби польська преса в Америці сказала тепер виразно, яке саме було відношення поляків до українців. Наприклад, коли та преса називає нарід українцями, то чи не сказала би польська преса в Америці; яке саме було відношення польського уряду до цеї назви? Чи вільно було українцям у Польщі називатися українцями?

Колиж іде за закиди переслідування українців у польській армії, то чи не сказала би польська преса: чи вільно було в польській армії українцеви називати себе українцем? І може би сказала польська преса в Америці: як називали загально польські офіцири й підофіцири того жовніра, котрий був української народности?

Відповіди на ці два питання будуть належитою відповіддю на всі закиди протиукраїнства, без огляду на те, звідки вони не булиб зроблені. Американські українці знають відповіди на ці питання. Знають їх від наочних свідків, котрі жили в польській державі, і від наочних свідків, котрі служили в польській армії. Вони знають ці відповіди й ждуть, щоби поляки відкрили правду так, як вони такого відкриття домагаються. Від правди багато залежить. Як поляки скажуть правду, то ще можна надіятися поправи навіть від поляків. Як поляки далі будуть справу закривати, то українці будуть знати, що поляки свого відношення до українців змінити не мають охоти.

КОЛИ ДЯКУВАТИ?

Завівся у нас звичай, над яким вартує застановитись. Маємо на думці оті всі подяки, що їх повно в дописах з життя ґромад, чи ті, які чуємо на різних підприємствах, чи навіть на таких концертах, де вшановуємо память Тараса Шевченка, якусь історичну подію, героїв-борців, і т. п. Бо навіть і там буває часто „вступне слово" (не знати нащо й пощо?), а при кінці обовязково ще й „подзенковане" як „закінчення", часом ще з пригадкою „про смачні перекуски і напитки", що ждуть на гостей... Зупинимось одначе тільки на тому, за що бувають нарікання, коли ми хоч дещо счеркаємо, передаючи „подяки" коротко й загально.

Брати участь в громадському життю, приходити на віча, концерти чи манифестації, це примітивний обовязок свідомого громадянина. Не робить він цього, так він не є свідомим громадянином. Тому дякувати комусь, що він прибув на концерт чи якесь національне свято, значить властиво сумніватись у громадську свідомість того, кому дякуємо. Бо за що дякувати? Хіба за „несподіванку", яку він зробив тим, що прийшов на концерт чи свято! Та в такому разі не маємо до діла з свідомим громадянином, бож свідомий громадянин обовязково повинен бути без усякого напімнення чи подяки на святі чи концерті.

Правда: Бувають ще збірки, а з ними і жертви. Але часто й тут, нема кому дякувати, хіба самим собі. Бо як зложено якусь особливо велику жертву, то є якесь виправдання, щоби про це згадати, але дякувати за кілька чи кількадесять долярів там, де повиннаб збірка легко винести кілька сот долярів, хіба нема потреби.

Саме через те, що ми так часто дякуємо за малі труди і за малі жертви, що властиво не є ніякими трудами і ніякими жертвами, нам так тяжко, на нашу думку, доконувати більших діл і збирати більші жертви. І тому треба нераз аж благати, заки наклониться когось до трохи більшої жертви чи народної праці. І тому в нас є стільки нарікань на те, скільки то людина „напрацювалась" чи „натерпілась" на народній роботі, хоч те „перепрацювання" і ті „терпіння" є часто тільки в очах „покривджених"... А й ті, що напрацюються і натерпляться, нераз забувають, що їх вже вивищено тим одним, що їм дано ту честь, щоб стояти на переді — в народньому життю чи церковному, та що їм уже з самої природи річи треба далеко більше працювати і далеко більше витерпіти ніж звичайним громадянам. І то з тим, що за те не належиться ніяка подяка, бо все те належить до обовязку, звязаного тісно з тою честю, яку надається людині громадою, товариством чи іншим авторитетом, громадським чи церковним.

Нераз нам здається, що коли в нас нема много справді заслужених людей, то одною з причин можна вважати і те, що ми постійно робимо людей „жертволюбивими" і „патріотами" за такі діла, за які взагалі не треба людей вивищати. З того не виходить, що не треба взагалі дякувати. Ні. Треба часом і подякувати і відзначити, але тоді, коли є дійсно защо. Тоді така подяка і таке відзначення наберуть значіння і поваги і стануть справжнім відзначенням, яке може стати навіть для декого заохотою і собі на таке заслужити.

А вже найгірше, тоді, коли ось такі „подзенкуваня" міститься ще й в ґазетах. Та колиб тільки в одній, то ще булоб пів біди. А то, як можна завважити, часто в кількох, бо в кількох поміщується нераз дослівно ті самі дописи і про ту саму подію з тими самими виказами жертв. Різні дописи, хочби про те саме, то ще нічо, але пощо забирати непотрібно стільки разів місце в ґазетах на поміщування списків жертводавців? Чи для контролі (а так дехто каже!) не вистарчить одно проголошення жертводавців в будь якій ґазеті, а в інших зазначення тільки, що зібрано таку то суму і розділено її на такі то цілі? Те останне є для загалу цікаве й важне, а для громади чи контролі то таки вистарчає цілком добре одне подробичне проголошення жертв. Тим більше, що бачимо, як тепер всюди жертвують на А. Ч. Хрест чи інші гуманітарно-воєнні цілі, і то більшими сумами, а — тихо й без гомону, подаючи часто тільки загальні суми.

Ще раз кажемо, що свідомі громадяни є обовязані до виконування певних патріотичних культурних і гуманітарних діл. Чим хто свідоміший і кого наділюється вищим становищем чи достоїнством в народному чи церковному життю, той обовязаний вже з самого цього титулу до вищих, а то й високих діл чи жертв. Очевидно в міру своєї спромоги, що є самозрозумілим. Як теж треба памятати тим, що є при меншому чи більшому проводі, що це є відзначенням і честю бути поставленим громадою чи іншим уповноваженим тілом на таке місце, що дає комусь змогу бути ініціятором і виконавцем різних добрих діл, особливо, коли з тим мандатом получені ще й матеріяльні засоби. Тому, коли хочемо давати „кредити" ще й через ґазети, то вважаймо, щоби було дійсно защо, себто берім під увагу те, що тут піддано для надуми.

Проф. Микола Чубатий.

Жіро та де Ґоль — символи двох Францій

Недавно світ був порушений одною подією серед вільних французів, а саме рішенням ґенерала де Ґоля, провідника вільних французів та голови Комітету Національного Визволення, звільнити начального вожда військ вільних французів ґен. Жіро з його дотеперішного становища. Пост ґен. Жіро опинився тим самим в руках його довгого суперника, ґенерала де Ґоля.

Нема сумніву, що в цілій цій справі — ривалізації ґен. Жіро та де Ґоля є багато елементу особистого. Та ніде правди діти, поза особистими мотивами є там багато засадничих розходжень. Бо колиб тільки особиста ривалізація ділила тих людей, то напевно справа звільнення ґен. Жіро з посту начального вожда не викликалаб таких живих відгомонів, як це сталося з цею подією.

Крок де Ґоля є тим замітніший, що ґен. де Ґоль був досі, як кажуть в „неласці" Америки та Британії за надто засадниче домагання трактувати його Комітет як леґальний уряд Франції. Натомісць ґен. Жіро був протеґованцем Америки. Минулого року през. Рузвелт запросив його навіть до Америки обговорити справи узброєння французів американською зброєю. І тут приймали його всюди дуже тепло. Саме дехто вважав, що ця американська візита ґен. Жіро це якби афронт в сторону де Ґоля, якого не стрінула ця почесть.

Можливо, що й це поминення особи де Ґоля вплинуло на збільшення його ворожнечі до ґен. Жіро, та ще загострила боротьбу, яка вкінці закінчилася цілковитою перемогою ґен. де Ґоля. Момент на удар вибрав він доґідний, а саме тоді, коли секретар стейту Кордел Гол заявив, що Америка буде вважати Комітет Визволення за тимчасову цивільну владу Франції так довго, поки французи не будуть мати змоги вибрати власний конституційний уряд.

Франція та Америка старі други.

Обидва ривалізуючі ґенерали є на сто відсотків проаліянтської орієнтації. Ґен де Ґоль перший розпочав війну проти Німеччини, коли Франція заломилася, а маршал Петен був приневолений приняти важкі пункти німецького завішення зброї. Ґен. Жіро в часі катастрофи Франції дістався до німецької неволі, з якої втік так само, як в часі попередної світової війни. По втечі вернув до неокупованої німцями Франції та недовго після аліянтської інвазії втік до північної французької Африки, де приступив до орґанізації армії, що чинно помагала Аліянтам боротися проти німців. Обидва мають отже рекорди протинімецькі та проаліянтські.

Америка спеціяльно дуже живо інтересується подіями Франції, бо Франція в опінії Америки завжди уходила за щирого друга американського народу. Ця дружба дуже стара; вона сягає ще до часів американської революції та народження Америки як вільної країни. В боротьбі проти Анґлії Франція давала американській революції щиру піддержку. Багато французьких добровольців з відомим ґен. Ляфаетом у проводі помагало американцям добувати волю. На европейськім терені диплёматичний висланник американського народу Бенжамін Френклин вибрав собі Францію за головну кватиру своєї диплёматичної праці. Від того часу понині Франція в Америці уходить за щирого друга і справа освободження Франції лежить през. Рузвелтови дуже на серці.

Стара американсько - французька приязнь була мабуть причиною, що през. Рузвелт утримував диплёматичні стосунки з французьким урядом у Віші, себто урядом мар. Петена так довго, як тільки це було можливе.

Дві різні Франції.

Ґен. де Ґоль та ґен. Жіро, хоч обидва є стопроцентово проаліянтського наставлення, репрезентують одначе дві зовсім різні Франції. Один Францію III. Републики, себто передвоєнну Францію, другий Францію консервативну, що задивлена у велич світської монархії Людвика XIV. Це дві основні струї, що вже від кілька десяток літ тому ділять французів на два табори.

Один табор, що є задивлений у французьку революцію як в ідеал, числить мало що не початок французької історії від Великої Французької Революції. Другий вважає, що цілий стопятьдесятилітний період новочасної історії Франції це відхід її на бездоріжжя.

Під соціяльним оглядом теж і другі не конче є консерватистами; навпаки, багато між ними таких, що стали прихильниками навіть дуже далеких соціяльних реформ. Проте вони кажуть, що Франція зперед революції репрезентує правдивого французького духа. По революції Франція вступила на шлях перманентного кипіння. Франція діставалася часто в руки невідповідальних демагоґів, що деморалізували життя Франції. Тільки в каламутній воді III-тої Републики міг зявитися такий тип ошуканця Ставіского, відомого афериста зперед світової війни. Злочинець, що від початку повинен був сидіти в криміналі, потрафив найти доступ до найвищих представників влади і покриваючися їх авторитетом робити такі великі злочинства та грошеві надужиття. Чи це така має бути Франція, творець і представниця найвищої культури новочасного світа? — питають вони. Неначе у відповіди на те, вони вказують на те, який авторитет мала Франція королівська. Найбільші твори французького духа, кажуть вони далі, та найбільші політичні осяги добула Франція королівська.

В часі моєї подорожі по Франції, оглядаючи опацтво Сен Дені в Парижі, де хоронили королів передреволюційної Франції, мав я спосібність оглядати як одні та другі французи реаґували на оповідання кустоса крипти королівських гробів. Коли він став оповідати, що в часі Великої Французької Революції повикидали кости королів з гробів, пакували до мішків та вивозили десь за місто, одні з відвідувачів реготалися з цього революційного осягу, а обличчя інших нервово порушувалися з обурення на таке святотацтво над національною традицією.

Ось це є дві Франції. Коли йде про цю внутрішну лінію поділу Франції, то Жіро є однодумцем Петена та багатьох його прихильників, що думали використати катастрофу Франції, щоб її вилічити з духа тої III. Републики, що її дальше підтримує ґен. де Ґоль.

І тільки є одиниці між французами, такі як Ляваль, чи Дорійо, що справді співпрацюють з німцями, бо назагал французи високо ставлять свою національну честь та до такої співпраці з брутальним переможцем не є спосібні. Та між собою французи таки глибоко поріжнені, а за границею ґенерали Жіро та де Ґоль репрезентують саме ті дві різні франції.

Маючи це на увазі зовсім слушним видається поступовання американського уряду, щоб не визнати ніякого заграничного уряду, зродженого припадково серед розгару війни, за уряд Франції. Рішення в чиїх руках має бути повоєнна Франція має дати сам французький нарід, так глибоко упокорений в цій війні окупацією зненавидженого Боша (це згірдлива французька назва на німця) та до основ потрясений подіями теперішної війни.

Та в чиї руки він віддасть цей уряд, це ще велика проблема!

АНАСТАЗІЯ Г. БІЛОВУС

КАТРУСЯ

Оповідання з давної минувшини.

(До друку зредагував Ол. Луговий).

8)

Богослужба відправлялася по церковно-словянськи, так, як і в Україні тих часів. Трохи відмінно вимовлялися слова, тихіші і більш сумні молитовні напіви — це вже особливости болгарського народу проявлені в молитвах, — але всю відправу до слова Катруся зрозуміла. Скупчено молилася, не усвідомлюючи собі, чого вона у Бога має просити; адже її життя у неволі склалося так, що йому заздріла не одна родовита туркиня. Нічого не прохала для себе. Прохала сили і відваги на добрі діла, молилася за чоловіка і його рідню, за невільників, за далеку, нею покинуту, батьківщину. Виходячи — крізь прорізи чадра приглядалася до нечисленних вірних. Побачила кількох, що скидалися на українців, сивовусих дідів, та говорити з ними не сміла.

Від того часу Катруся почала відроджуватись. Часто говорила з чоловіком про невільничий стан, про своїх земляків, раз висловила бажання переїхати десь, де моглаб чутися повною господинею і діяти по своїм задумам. В домі паші чулася звязаною батьками чоловіка. Він пообіцяв поговорити з батьком, може той і вволить її бажанням. Але що до невільників — прохав заждати, нічого не діяти не порадившись.

Селим говорив, що розуміє її бажання і тим більше їх цінить, бо й сам діяв би так. Який турок міг би бути байдужним до справи звільнення турецьких невільників десь у чужині? Усіх сил докладав би, щоб їх звільнити. Так діяв би кожний добрий син чи дочка свого народу. Та коли говорити про невільників-українців, то це справа не одної людини. Між козацтвом та турками й татарами йшли часті війни. Невільників набралося десятки тисяч, а може й добра сотка тисяч. Розкидані вони скрізь по розлогій турецькій імперії. Одним з них живеться, як от у його батьків, навіть зовсім добре, другим гірше, третім, на ґалерах, зовсім зле. І в першу чергу треба старатись поліпшити умови життя державних невільників. Але одній особі це все вчинити не під силу,— бож ніхто не знає ні числа невільників, ні де вони знаходяться, а ні не вистало б засобів їх всіх викупити. Тепер між козацькими гетьманами та турками існує тривкий союз, тож невільниками повинні занятися оба уряди: турецький і козацький. Він попросить батька вплинути на раді — розшукувати всіх невільників з України, переписати їх, дати кращі умови. А прийде час, що їх усіх звільниться державним розпорядком, або на основі угоди козаків з турками.

X.

Розуміючи, що її заходи лише капля в морі, Катруся всеж старалася хоч де чим помогти тим невільникам, що були у неї на очах. Зразу потрохи змінила обслугу посілости, далі і дім паші прибрав пів український вигляд: вся прислуга і навіть головний ключар заміні уродженцями з України. Між собою прислуга говорила по українськи, потроху стали говорити тою мовою і Катрусина свекров з дочкою. Далі зацікавився вчитись по українськи Селим, та його брат Ізмаїл. Один тільки паша не виявив до змін ніякого зацікавлення, однак і не перешкоджував. Навпаки, часто і він з задоволенням слухав пісень служби, хоча й не розумів з пісень ні слова.

Трапилося якось, у річницю подружжа Селима з Катрусею, що був він у Царгороді (Стамбулі). Йдучи від касарень прибічної султанської ґвардії, де числився старшиною, Селим перейшов у купецьку дільницю. Пробираючись через юрби вузькими, кривими вулицями, заставленими ятками, почув голосну лайку і благання, так начеб когось було бито. Ті благання вимовлялися по українськи, і це заставило Селима поспішити туди, взідки вони летіли.

Побачив грубезну, присадкувату не то армянку, не то жидівку, що обкладала кулаками невеличку, зморену дівчину, мабуть ще підростка. Відьма згрібши у кулачище ковнір сорочки дівични, другою рукою сипала удари де попало — в голову, плечі, груди дівчини, виливаючи свою злобу. Засапана приставала і тоді знов розсипалася лайками і проклонами. Їй приглядалася юрба всякого зброду, видовищем зацікавлена, час від часу піддаючи товстусі духа умолюканням і заохоченнями. Доглянувши багато убраного старшину, юрба пустилася в розтіч. Розлючена баба схаменулася лише тоді, коли Селим добре вперіщив її по спині ятаганом. Дівчина вирвалася й плачучи забилася в куток ятки.

— Ти за що її беш? — суворо прикрикнув на бабу Селим.

Перелякана жінка притихла. Винувато кланяючись східним звичаєм, приложивши праву руку до чола, уст і грудей, а потім до землі, — затарабанила трiскучим голосом, мішаючи турецькі, грецькі і армянські слова:

— Це такий непотріб, достойний пане, що не попобивши її нічого з роботи не можна сподіватись. Моя невільниця. Заплатила за неї двадцять рупій, а вона і половини за все життя не відробить. Вона моя власність, пане, як осел чи верблюд, і мені можна свою власність вчити... — докінчила нахабніше, бачучи, що Селим слухає її спокійно.

— Ти християнка?

— Нехай Аллах пішле всі нещастя на їх невірні голови, пане. Я правовірна... — знов затарабанила скороговіркою товстуха.

— А чи ти знаєш, що пророк наказав лагідно обходитись навіть з чотирьохногими тваринами? — все так же гостро обірвав її Селим.

(Дальше буде).

Конкурс

НА УКРАЇНСЬКУ ПОВІСТЬ

Річне засідання головного уряду Українського Народного Союзу, яке відбулось свої наради в березні цього року, застановляючись над потребами „Свободи", офіційного органу організації, між іншим рішило поробити відповідні кроки для надбання шляхом літературного конкурсу оригінальних повістей, написаних українською мовою, які булиб потім друковані в „Свободі".

У звязку з тим екзекутива У. Н. Союзу, в порозумінню з редакцією „Свободи", оголошує

КОНКУРС

на повісти з життя української іміґрації в Злучених Державах або Канаді.

Умовини:

1) Повість має бути написана українською мовою; правопис як у „Свободі"; письмо читкe, по можности машинове.

2) Має мати від вісімдесять до сто тисяч слів.

3) Рукопис має бути надісланий до 31. грудня 1944; імя і прізвище автора подати в замкненій коверті разом з рукописом.

4) Повісти, що одержуть першу або другу нагороду, стають власністю „Свободи" в тому розумінню, що часопис має впродовж двох років виключне право друкувати їх в себе як фейлетони, чи видавати ще окремими відбитками. Якщоб на протязі цього часу вони не були видані окремими книжками, а автори зговорились пізніше щодо такого видання з ким іншим, то „Свобода" застерігає собі право першенства.

5) Комісія, що буде вирішувати, чи і яку признати нагороду, буде складатись з трьох членів, з яких один буде з екзекутиви У. Н. Союзу, другий з редакції „Свободи", а третій спосa уряду У. Н. Союзу і редакції „Свободи". При оцінці твору будуть брані під увагу такі вимоги: а) оригінальність, б) стиль, в) актуальність порушених у повістях проблем, г) реалістичне зображення характерів.

Нагороди.

Повість, що їй Комісія признасть першу нагороду, буде нагороджена премією в сумі 600 долярів.

Повість, що буде їй признача друга нагорода, дістане премію в сумі 300 долярів.

Для повістей, які не дістануть ні першої, ні другої нагороди, а будуть заслугувати на згадку, призначується 150 долярів на відзначення їх з тим, що до них „Свобода" не матиме ніяких прав.

Разом призначується на згадані літературні нагороди суму $1,050.

Слати твори і запити в справі конкурсу на таку адресу:

"SVOBODA"
83 Grand Street.
Jersey City 3, N. J.

ОПА просить не нищити пайкових книжок.

Бюро Контролі Цін звертається до господинь дому, щоби вони старалися не нищити военних пайкових книжок. Четверту военну пайкову книжку треба тримати в доброму стані, а третю сховати й уважати, щоби де не затратилась.

Не треба забувати, що відколи в Америці почалося пайкування поживи, то це перший раз громадянство купує її при помочі тільки одної книжки — числа чотири. Четверта военна пайкова книжка буде вживатися три рази довше як попередні книжки.

ОПА говорить, що третьої военної пайкової книжки тепер до купна харчів не вживається, але можна її вживати при купні черевиків. Може бути, що пізніше її буде вживатися й на які інші річи.

—o—

ОПА каже, що „плянується не підносити ціну на кукурудзу".

Адміністратор Контролі Цін Честер Бовлс, оголосив, що Бюро Контролі Цін не думає підносити цього року ціну на кукурудзу. Очевидно, що мається на думці кукурудзу, яку збереться в жовтні 1944 року.

Бовлс сказав, що „цю заяву зробив тому, бо ходили безосновні чутки, що нібито ціна на кукурудзу буде піднесена".

Бовлс далі сказав, що „в виду цін, які тепер є на продукти зо скоту і поживу для нього, піднесення цін на кукурудзу не булоб економічно оправдане".

—o—

Торговельна фльота потребує досвідчених моряків і радіо-телеграфістів.

Военна Адміністрація Морської Транспортації оголосила, що як бувші досвідчені моряки, офіцири, інженіри й робітники не зголошуватимуться назад до служби в числі по 1,800 місячно, то потрібний для військових операцій матеріял може значно припізнитися. Крім моряків, американська торговельна фльота потребує найменше 500 першої і другої кляси торговельних радіотелеграфістів, які мають лайсенс від Федеральної Комісії Комунікацій.

Военна Адміністрація Морської Транспортації каже, що в Америці є досить корабельної служби, офіцирів, інженірів і досвідчених моряків, які, покинувши заняття на суші, моглиб заповнити всі місця на кораблях. Згадана установа каже, що потрібну для переміщення праці на кораблях моглиб найкраще виконати люди з досвідом. Дальше говориться, що тепер на кораблях дуже добре працювати, бо:

1. Американські кораблі є найліпші на світі; мають вигідні ліжка і тепер на кораблях дуже добре годують. Моряки мають свіжу городовину, свіже мясо, хліб і печені добрими кухарями „паї".

2. В торговельному фльоті є досвідчені офіцири, а чесні американські хлопці їхніми помічниками. Іншими словами кажучи, тепер на кораблях все гаразд і дуже добре на них працювати.

3. Безпека тепер також є ліпша, бо пильнує їх военна фльота і повітряна з літаконосців, що супроводять торговельні кораблі.

4. Платня теж добра. Досвідчений моряк має від 200 до 250 долярів на місяць, а інженіри мають місячно від 250 долярів вгору. Крім того моряки дістають задурно харчі, лікарську й дентистичну обслугу, та мають нагоду вивчитись на офіцирів з ще більшою платнею.

До праці на кораблях можуть зголошуватися всі бувші моряки, особливо „мейтс", інженіри і так звані „ейбел бодієд сімен", які мали потрібні папери. Якщо вони, або перші чи другої кляси радіотелеграфісти, хотілиб працювати на кораблях, то хай негайно повідомлять про це Мерчент Марін, Вашинґтон, Д. К., подаючи своє імя, адресу і „рейтінґ" та те коли можуть прибути до праці. Найліпше повідомляти телеграфічно, бо офіс телеграму сам оплатить. Як немонжа телеграмою, то напишіть на ту саму адресу картку або листа.

Хто повідомить вище згадану установу, що хоче на кораблі працювати, то чи зробить він телеграфічно, чи листовно — одержить негайну відповідь. Якщо його приймуть, то йому скажуть, де коли має зголоситися.

Незавидна доля українських і польських дітей в Німеччині

СТОКГОЛЬМ, (Швеція), (ОНА). — Сюди прибув з Норвегії польський военний біженець, якого недавно німці були переслали до тяжкої праці при будові укріплень в Норвегії. Він перебував два роки в Німеччині на роботах і каже, що бачив, як німецькі фабриканти, наставники і вояки знущалися не тільки над дорослими робітниками обидвох полів, але й над підростками, дітьми від дванадцять до сімнадцять літ. І то головно над польськими й українськими та білоруськими дітьми, яких німецькі кати запрягали до тяжкої праці і фізично їх побивали.

Польський втікач каже, що коли він працював в однім з німецьких фабрик-заводів, то туди привезено з Польщі поверх дві тисячі дітей і німці вимагали від них такої самої кількости продукції, як від дорослих робітників. Діти умлівали при роботі, а наставники підганяли їх нагайками. Зімлілих виносили надвір, обливали їх зимною водою, а по якімсь часі знов запрягали до праці. Велика кількість дітей вмерла з перемучення, а ті, що осталися в живих — ходили такі виморені, що жаль був на них дивитися.

Пізніше, оповів втікач, він захорував і його відвезено до лікарні. Про це він розповів так:

Звичайно німці не лікують чужоземних робітників, але що я є механік, яких тепер в Німеччині бракує, то власник заводу просив, щоб мене забрати до шпиталю і вилічити. Коли мене там привезено, то я застав в одному відділі незлічиме число дітей і подумав, що це діточий шпиталь, але потому довідався, що ні. Це був звичайний, загальний шпиталь, а щодо великого числа дітей, то мені сказано, що їх привезено зі сходу, та що з них німці випускатимуть кров. І це була правда. Німецькі лікарі випускали з них потрібну для німецьких вояків на фронті кров і відсилали до сусідного місточка на відпочинок. Я опісля довідався, що це були українські й білоруські діти, з яких німці випускали надмірну кількість крови, а потому відсилали їх назад додому. Шпитальні робітники казали, що багато дітей не витримувало надмірних спусків крови — і гинуло.

їм можна вертатися до міст тільки тоді, як є темні ночі. Газети пишуть, що коли господиня дому хоче вернути додому й оглянути господарство, то може це зробити лиш тоді, як надворі слота і є темні ночі, бо тоді рідко коли бувають повітряні налети. Днями й в ясні та місячні ночі — ніхто не сміє вертати до міста, а коли котра з німкинь не зважатиме на пересторогу і появиться в місті, то буде арештована і покарана за зломання народньої дисципліни.

Далі, німецька преса взиває фармерів прoдукувати якнайбільше поживи і каже, що як їм бракує працездатних людей, що вміють обробляти рілю, то повинні звертатися до місцевого представника міністерства праці, а він постарається доставити йому чужоземних господарських робітників. І то не робить різниці де такий фармер находиться. Кожна пядь німецької землі повинна бути оброблена цього року, бо як цього не буде, то німецький нарід буде голодувати.

—o—

АМЕРИКАНЦІ ПОНОВЛЯЮТЬ АТАКИ ПІД РИМОМ.

НЕАПОЛЬ. — Американські війська поновили атаки на оточене з усіх боків Черано, що лежить усего 24 милі від Риму. Вони теж поправили значно свої позиції коло Чистерни, що лежить 4 милі на схід.

Перед атакою на Черано, американський капітан Мартин Герц візвав німців через мегафон здатися. Чотири німецькі вояки зараз здалися. За кілька хвилин потім американці викинули на німців 5,000 гарматних куль.

Американці мають вісти, що німці скріпляють свої позиції під Римом посланцями, прісланими з російського фронту.

З Офісу Военних Інформацій у Вашинґтоні

Праця для ветеранів.

Голова Военної Комісії Людської Сили, Пол МекНатт, заявив, що як кого звільнять з американської армії і він шукає праці, то в Федеральним Бюрі Праці він найде список робіт усіх великих фабричних заводів в промислових центрах з людністю 100,000 і більше. Крім того найде там список робіт у фабриках головних міст кожного стейту безогляду на їх величину. Цей список робіт, відомий в офісі як „Лейбор Маркет Інформейшен фор Ветеранс" — є зроблений на основі інформацій працедавців. Його перевіряють кожних два місяці і подають інформації про те, які саме будуть де роботи за шість місяців наперед.

—o—

РВП каже, що вже є досить чистої сталі на виріб гострих інструментів.

Рада Военної Продукції оповістила, що гострі інструменти вже знов будуть вироблятися з чистої сталі. Дотепер їх вироблялі з іншого роду сталі, але рада вже дозволила виробляти такі інструменти з чистої сталі. Також дозволила фабрикантам виробляти гострі інструменти в такій формі в якій вони самі хочуть.

Розуміється, каже РВП, що фабриканти не будуть могли дістати чистої сталі і виробляти на продаж річі ще за яких три або чотири місяці, але діставши її, вони зможуть виробляти ліпші гострі інструменти ніж передтим. Вироблені з чистої сталі річи довше служать і їх непотрібно часто міняти.

—o—

Хто матиме город перемоги, дістане більше газоліни.

Бюро Контролі Цін оприлюднило, що кожний, хто матиме цього року город перемоги, дістане дозвіл на додаткову пайку газоліни. Розуміється, що дістане її на те, щоби міг доїздити до свого городу перемоги.

Бюро Контролі Цін увело в життя нову постанову, на підставі котрої чоловік, що має город перемоги, може дістати додаткову пайку газоліни на 300 миль їзди. Розуміється, що може дістати її тільки на таких основах:

1. Що город перемоги, до якого чоловік мусить доїздити, матиме не менше 1500 квадратових стіп, та що в нім ростиме городовина, коло якої треба ходити і доглядати її.

2. Що їдучи автом до праці на городі перемоги, власник авта братиме з собою ще інших людей, що мають в тім самім місці городи перемоги. Хіба що йому не подорозі до тих людей, що мають біля нього такі городи, то він мусить це пайковій раді доказати.

3. Що город перемоги мусить находитися недалеко постійного помешкання, щоби чоловік міг доїздити до нього принаймні два рази в тижні, та щоби крім звичайної пайки газоліни, яку одержує на купон „А", не потребував додаткової пайки більше, як на 300 миль їзди — в цілім сезоні праці на городі перемоги.

Военна Адміністрація Харчів знов заявила, що в 1944 американське громадянство мусить управляти 2,000,000 городів перемоги більше ніж минулого року. Торік 20,000,000 городів перемоги дали Америці майже половину всеї продукції городини.

—o—

Службові прапори для родин членів торговельної маринарки

Военна Адміністрація Морської Транспортації заявила, що родини моряків, які служать в американській торговельній маринарці, як звичайні робітники чи офіцири, матимуть право виставляти у вікнах службові прапори.

Службовий прапор для родин членів американської торговельної маринарки має синє тло, на якім є таке число білих звіздочок, скільки членів родини служить на кораблях. Над звіздою, чи звіздами, залежить від того скільки членів родини служить при торговельній маринарці, на синьому полі находиться біла сліпаючa корабля перемоги — Вікторі Шип, а краї цього службового прапора видніє морський вузол числа вісім.

Право на виставлювання таких службових прапорів родини членів торговельної маринарки вже дістали, а в короткому часі вони матимуть нагоду їх дістати в акредитованих вродавців. Таксамо зможуть дістати і ґудзики, які родини членів торговельної маринарки також мають право носити.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКІ ТВОРИ НА АМЕРИКАНСЬКІМ КОНЦЕРТІ.

Я отримала листа від своєї приятельки, з Провіденс, Р. Ай., в якому вона пише про Святочний Концерт в катедрі Св. Івана, який відбувся 2. квітня 1944. Рівночасно залучила в листі програму цього концерту, як теж місцеву газету, Провіденс Джорнел, що пише про цей концерт і „релігійну музику", що входила в програму концерту. Те все пересилаю до редакції разом з дописом. А пишу про це тому, бо переконуюся, як видно з програми, що найбільш важною і притягаючою точкою були українські релігійні пісні, а це „Страсна Трильоґія", аранжировка проф. Олександра Кошиця, що складається з трьох частей: Суд перед Пилатом, Розпяття і Воскресення. В програмі подано переклад українських слів на англійську мову. Співав Катедральний Хор.

Моя приятелька пише, що була на тому концерті, як теж згадує, що перед співом якийсь священик дав обширне пояснення, згадуючи за Україну та український нарід.

Одержавши те все та застановившись над тим, я собі подумала, що от вже самі американці поширюють знання про Україну, а що ми робимо? Скільки то жертв ми складаємо на такі культурні цілі, що є добрим способом для поширювання відомостей про Україну та український нарід серед широкого американського загалу? А нам так треба і доброго „Журналу" англійською мовою, як і добрих концертів та інших маніфестацій української культури.

Марія Колісник,
Вунсакет, Р. Ай.

—o—

Як обходитися з гумовими обручками при кенуванню.

Гумові обручки, які виробляють для вжитку при кенуванню тепер не такі добрі як перед війною, бо вони виробляються з старої або синтетичної гуми. Ви знаєте, що тепер военний час і тому не дивуйтеся, як їх чути, або як вони не натягаються так, як натягалися гумові обручки до кенування перед війною. Спеціялісти від консервування харчів при департаменті рільництва у Вашинґтоні дають пораду, як обходитися з гумовими обручками, щоб вони ліпше служили і не пахли гумою. Отже треба робити так:

Щоб гумова обручка, яку вживаєте при кенуванню, не „пахла", то треба її в першу чергу добре вимити в горячій воді з милом і витерти щіткою. Тоді треба вкинути тузин таких обручок в банях, влити кварту води і додати ложку „бейкінґ соди" та поставити на огонь і варити їх цілих 10 мінут. Потому добре їх виполокати і виварювати інші, але не в тій самій воді, а в свіжій.

Уважайте, щоби таких гумових обручок не натягати в такий спосіб, як ви робили це з передвоєнними, бо вони добре не збігаються. Закладаючи їх на слоїк, не натягайте дуже, і закладайте їх тоді, як вони ще горячі. Знайте, що горячий гумовий обруч скорше збіжиться ніж тоді, як він зимний і сухий.

Гумові обручі є двоякого роду: менші, які вживається до шклянок, і більші до слоїків. Минулого року деякі господині при кенуванню старалися закладати менші гумові обручки на слоїки, не знаючи, що вони не натягаються добре, і нічого з того невиходило. Цього робити не треба.

ШВЕДИ МАЮТЬ КЛОПІТ З ВОЄННИМИ БІЖЕНЦЯМИ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — В Швеції находиться тепер велике число военних біженців і правительство має з ними клопіт. Шведи стараються помагати цим нещасливцям в різний спосіб, але останніми часами їх наїхало таке велике число, що уряд не мав де їх приміститии. Тепер найбільше приїздить литовців, лотишів, естонців і поляків, які втікають просто з Німеччини, або з концентраційних таборів в Норвеґії.

Шведський уряд і нарід радо біженців принимають, бо знають, що вони не з гаразду ризикують своїм життям, але добродійне шведське товариство, яке опікується біженцями, каже, що в останнім тижні всі приюти були переповнені і треба було перетримувати біженців в таборах.

Прибувші сюди поляки оповідають, що німецька окупаційна влада в Польщі вже така перелякана, що тратить голову. Всі німецькі установи в Галичині перенесено до Кракова, але в останніх часах уже їх переносять далі на захід.

—o—

НАСЛІДКИ ВОЗДУШНИХ РЕЙДІВ НА НІМЕЦЬКІ МІСТА.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). Наспівша сюди німецька преса доносить, що наслідком систематичних воздушних рейдів на німецькі міста, німецькі жінки і діти виселено на провінцію і

ГОТОВІ Й ДО ГАЗОВОЇ ВІЙНИ.—Якщо Гітлер думає ратувати себе в останній мінуті газовою боротьбою, то застане несподіванку, бо Аліянти готові й до такої війни. На образку бачимо двох американських вояків, що вправляються десь в Англії, як ратувати себе, перед ґазовим затроєнням.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

В память 72. роковин народження Лесі Українки.

Заходом 26. відділу С. У. А. вшановано 72-гі роковини народження найбільшої української поетки Лесі Українки Культурним Вечерком, в суботу 1. квітня, в салі Української Хати при Ґрейлінґ вулиці.

Програму відкрила вступною промовою п-ні К. Хомяк, вказуючи на велике значіння Лесі Українки в українській літературі, її горячу любов до свого поневоленого народу та на її могутнє слово, що будило український нарід до волі, правди і науки.

Деклямацію „Україна" дуже гарно віддала маленька Оля Будор. Вірш Лесі Українки „Горить моє серце" віддеклямувала досить добре Маруся Кобаса, учениця Української Школи.

Відтак наступив реферат про Лесю Українку, котрий виголосила пані Ірина Козаченко. Реферат був добре обдуманий і обіймав життя і літературну творчість Лесі Українки. Були теж і уривки з поем, так, що присутні з реферату багато скористали та відсвіжили в памяті світлу постать нашої найбільшої поетки, Лесі Українки.

Зчерги виступила учениця Мирослава Хомяк і гарно віддеклямувала вірш Лесі Українки: „До тебе Україно". Знов вірш „Без надії таки сподіватись" дуже поважно і з великим чуттям віддала членка 26. відділу СУА, пані К. Кобаса.

Відтак підписана згадала про Saint Mary's Parish News, котрі Комітет видає для місцевих американських вояків українського роду і розсилає кожного тижня до усіх жовнірів з цеї парохії по усіх закутинах де лише вони знаходятся. Вона візвала присутних, щоб зложили жертву на цю так важну ціль. Присутні зложили $39.35, а по виплаті малих розходів віддано Комітетови $37.35. Більші жертви зложили ось ці пані: Катерина Кічан $3; по $2: З. Кобаса, М. Белиця, А. Стиславська, М. Заблоцька, пані Равська; по $1: М. Прокопович, І. Козаченко, К. Хомяк, К. Кобаса, Зевінська, Е. Майданюк, А. Матечевська, Ґірула, К. Бук, А. Когут,Крачківська, М. Будар, Скорупа, К. Мельник, Данилишин, І. Козак, Прідпригора, В. Добуш, К. Стахів, Крушельницька, Васюта, Г. Бабій, А. Стецько, а решта дрібними датками.

Голова 26. відділу СУА, пані Прокопович, закінчуючи програму цього Культурного Вечерка подякувала усім, що взяли участь в програмі і тим, що прибули. Сказала, що збірка на Американський Червоний Хрест вже окінчена, та щоби членки знова приходили до шиття. Згадала, що членки 26. відділу СУА зібрали в тім році на Американський Червоний Хрест $1,061.39, і попросила усіх присутних до смачної перекуски, яку прилагодили наші щирі і працьовиті господині. Підчас гостини членки і гості довго вели розмови на різні теми та висказували своє вдоволення з урядження таких Культурних Вечерків, котрі приносять великі користи для жінок. Знов пані Стисловська сказала, що членки 26. відділу сповнили два важні обовязки. Перше, гідно вшанували роковини нашої поетки, Лесі Українки, а друге подбали помогти Комітетови, котрий видає Новини для наших вояків з парохії, бо ці діти зжились з цею громадою і дуже раді, як дістануть кожного тижня ці Новини.

Ось так закінчено цей Культурний Вечерок, котрий підніс на дусі присутних, а членів 26. відділу СУА заохотив до кращої праці, а тої тепер найбільше потрібно.

Катерина Хомяк.

ЧЕСТЕР, ПА.

З народного свята.

Дня 19. березня Українська Православна Парохія, Український Народний Дім та Союз Українок відсвяткували свята: Тараса Шевченка й Ольги Басарабової.

Свято складалося з трьох частин: Свята Шевченка, Кампанії Американського Червоного Хреста та Свята Ольги Басарабової.

Свято Т. Шевченка відкрив предсідник Українського Народного Дому, Михайло Тершавський, а святочну промову виголосив о. д-р Володимир Клодницький.

Кампанію Американського Червоного Хреста переводив парох о. Омелян Мицик, виголосивши промови в українській та анґлійській мові. Також промовляли інваліди теперішньої війни.

Свято Ольги Басарабової відкрила предсідниця відділу Союзу Українок, Катерина Миштурак. Святочний реферат по українськи виголосила секретарка Петрунеля Пецюх, по анґлійськи Стефанія Мишту-рак. В рефераті про О. Басарабову було таке:

„Ми, українці, маємо козацтво, що клало свої буйні голови за самостійну Україну; маємо стрілецтво, що гинуло за незалежність свого народу; маємо славних бойовиків, що в Карпатах зачервонили потоки своєю кровю, стаючи в обороні незалежности української землі. І маємо теж такі жіночі постатті як Ольги Басарабової, що в повільнім конанню віддавали в лядській тюрмі своє життя, не зрадивши тайн, звязаних з боротьбою геройських синів і дочок українського народу за волю України".

Навязуючи до цього референтка підкреслила, що на такому святі як в память Ольги Басарабової треба і себе питати, чи ідемо за її святими ідеалами, чи стаємо їх зрадниками. Американський вояк, що бореться по геройськи на всіх фронтах, дає нам відповідь, як треба шанувати і любити свободу і як її боронити.

В програму свята входили: пісні, які відспівав Хор Лисенка під управою Володимира Матиса, деклямації віддеклямувані: Лелією Соломчак „Наше Сонце", Ґенер Деґнан „Шевченкова Могила", Марійкою Мисишин „Українка я маленька", і Лелією Мельник „Нешинал Монюментс".

Сольо відспівали: Анти Кокідос (грецка дівчина) Ди Лорд Преер, (по анґлійськи) та по українськи „Ой одна я, одна".

Віра Матис відспівала: „Ой впав Стрілець" та „Нема в світі кращих хлопців".

Святом заряджував місцевий парох о. Омелян Мицик. Хотяй на дворі була сніговиця, то всеж таки поважне число громадян гідно звеличали свято народніх героїв. Весь прихід зі свята передано Американському Червоному Хрестови.

Син-кий.

ЯПОНЦЯМ ДАЛІ НЕ ВЕДЕТЬСЯ В СХІДНІЙ ІНДІЇ.

КЕНДІ (Сейлон). — Британські війська на північ від Імфалу, в східній Індії, перебрали ініціятиву в свої руки та очистили від ворога 24 милі від Когіми. Японські війська на цьому секторі находяться в загальному відступі. Вони втратили у цьому нещасному підприняттю інвазії понад 10,000 вояків.

Тичка, на точці капличка, а в капличці сто тисяч людей (— мак).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 962. Команда до атаки.

Тарзан закликав два свої слони й випустив їх поміж скали.

Там вони підійшли потайком близько до повза.

Потім він приказав звірам кинутися на залізну потвору.

Але вони може були спізнилися, бо тепер гарматчик уже зібрався вистрілити.